

248
606

Kyrkklockan Vintern 2019

Svenska kyrkan

SÖDERKÖPING S:T ANNA

Kyrkoherden har ordet

Kvinnan sitter på toaletten och väntar. Visar provstickan ett streck eller inget? Ska hon behöva längta ihjäl sig efter att få barn? Ja, vad är det för förväntningar du och jag har?

I våra kyrkor i adventstid får vi höra berättelsen om när Jesus red in i Jerusalem. Det var fullt av folk på gatan.

Alla trängdes. Det luktade svett, värme och just det förväntan.

En pappa lyfte upp sin dotter på axlarna för att hon skulle se bättre.

Någon ropade: - Var är han som ska komma? Honom som vi väntar på...

Folkhopen väntade på någon som de kallade för Messias. Den som skulle befria folket från romarnas förtryck. De levde under det som många medmänniskor lever under idag, rädslan för krig eller i krig.

Många hade knappt mat för dagen och var rädda för att det skulle hända deras familjer något om de öppnade munnen. Ändå ropade de högt:

- Hosianna! Idag tänker vi att det var ett hyllningsrop. Hosianna är ett ord som betyder: - Gud hjälp oss!

Vad var det som gjorde att människor drogs till honom? Förmodligen kände de det här med HOPP i hans närhet. Han gav hopp för vanliga människor, vars liv ofta var tvärtom och inte alls så fint som på ytan. Frågan till oss är vad du och jag har för HOPP? Hur ser det ut bakom vår yta och fasad. Lever vi med ett HOPP i vår tid?

Om några veckor på juldagen firar vi ett litet barn som är Gud och människa i ett. Jesus

Kristus. Jag tror att det händer något alldeles särskilt när Gud föds i ett skitigt stall av en helt vanlig tonårstjej. Gud kommer nära. Kryper riktigt nära oss som bara ett litet barn kan. Ett barn är ju ett barn och vi vet ju att det tyr sig till oss, vill vara nära och behöver ha vår uppmärksamhet. Det är den närheten som kanske gör att vi mjuknar upp och stannar till lite i våra måsten av julbestyr. Advent vill visa oss en sak: Det tända ljuset. Den lilla ljuslågan. Det finns ett HOPP. Det hoppet får aldrig gå förlorat.

Så här ser vi olika bilder av en Gud som vill komma nära i det. Vi kanske tycker att det är lite ologisk ordning på det hela. Först i adventstid när vi hör berättelsen om när Jesus som vuxen rider in i Jerusalem till att vi sedan firar vid juletid att han föds som ett litet barn. Säkert är det ett budskap i det att Gud rör sig över tid och rum och vill skapa HOPP och närhet i skilda livssituationer.

Så tänd ljus, låt HOPPET få fylla dig som ljuset fyller rummet. Det är alltid en ny morgondag med nya möjligheter.

Ett barn lever här och nu och låter oss komma nära. När vi tänder ljus så tänder vi ett ljus inom oss själva också.

Det får bli till en påminnelse om Jesus som själv säger: "Jag är livets ljus, den som följer mig ska inte vandra i mörkret utan ha livets ljus". Joh. 8:12.

Ha en välsignad advent- och juletid!

Ola Linderöth

Så här i den mörka tiden då tänder vi ljus. Vi tänder ljus av HOPP som får lysa i mörkret. Ja, våra ljus är, förutom att det lyser upp och det blir mysigt, symbolen för HOPP. Hopp om att vår luft och vår miljö ska bli renare och alla de människor vi ser omkring oss som kämpar, jobbar dag och natt för att få ihop mat för dagen, ska få drägliga liv.

Så här i advents- och juletid får vi i kyrkans värld vänta på att någon eller något ska komma.

Men vad väntar vi på?

Ja, vi kan vänta på så mycket.

Mannen väntar på beskedet om hans sons cancer: kommer han att överleva? Flickan väntar på provet i skolan.

Killen väntar på telefonsamtalet.

Får han det där jobbet?

Kontakt

Söderköping S:t Anna församling
hemsida: svenskakyrkan.se/soderkoping
E-postadresser till samtliga på

telefonlistan finns på vår hemsida.
Församlingen finns också på Facebook:
facebook.com/soderkopingsanktanna

FÖRSAMLINGSEXPEDITIONEN

Besöks- och postadress

Prästgatan 9 A, 614 30 SÖDERKÖPING

Öppettider

måndag - fredag, kl 9.30 - 12,
tisdag och torsdag, även kl 13 - 15
tel: 0121 - 358 00, Fax: 0121 - 358 19

ANSVARIG UTGIVARE

Kyrkoherde Ola Linderöth 0121-358 01

KYRKKLOCKANS REDAKTÖR + LAYOUT

Kent Käfling 0730-33 28 23
e-post: kent.kafling@gmail.com

Skicka gärna in förslag till artiklar eller bilder med bildtext. Redaktionen

förbehåller sig dock rätten att välja ut och redigera insänt material. Bilder som laddats ner från Internet och/eller vars upphovsrättsliga status är oklar kan dock inte tas in i Kyrkklockan.

TRYCK

TelloGruppen, Söderköping

Omslagsfoto Lilla Liv döps i Drothems kyrka lördagen den 21 september 2019 i famnen på faddern Jessica Hietanen av komminister Anna Gredelius Robbert. Foto: Kent Käfling

Utdelningsdag för nästa nummer av Kyrkklockan är 19 mars 2020

Manusstopp (deadline) för nästa nummer är 27 januari 2020

Välkommen
Se och upplev vårt julspel

Måndag 9 december
S:t Laurentii församlingshem
Kl 18 - 19

Vi bjuder på mingelfika

Svenska kyrkan
SÖDERKÖPING S:T ANNA

Välkommen till församlingen!

Sedan förra numret av Kyrkklockan (tiden 14 juni - 22 oktober 2019) har följande församlingsbor döpts:

Tuvalie Stark Wallén
Valde Kjerner
Ester Bergman
Alva Andersson Tollstoy
Charlie Danielsson
Astrid Wegmann Svensson
Alfred Lundqvist
Annabelle Karlsson
Elsa Riddarsporre

Freja Sjöberg
Leo Månsson
Edwin Pintye
Wincent Rehnman
Arvid Davidsson
Selma Frejd
Astrid Jonasson
Ella Kroon
Signe Vikström
Ebba Björck
Ellie Wänéus
Zoe Dominder
Bosse Karlsson
Liv Hietanen

Manne Häll
Alva Bomgren

Döpta i Söderköping
S:t Anna församling under samma tid men som tillhör en annan församling:

Albert Fång
Cassandra Jakobsson
Alva Jangland
Frank Wickenberg Johnard

Några tankar om vårt Luciafirande

Den 13 december ska vi fira Sankta Lucia, helgonet med ljus i hår, med stjärngossar, och tärnor. Och så har vi gjort i många år, i skolor, i kyrkor och hemma tillsammans med familjen. Namnet Lucia kommer från det latinska ordet "Lux", som betyder ljus, och det är just ljuset vi firar, ljuset som Lucia bringar oss under den dag som enligt traditionen anses vara årets mörkaste. Så blir Lucia en fin symbol för tro och hopp om en ljusare tid mitt i det mörka.

Den ursprungliga legenden om Sankta Lucia, helgonet från Syracusa på Sicilien, berättar att Lucia hade gett ett löfte till Gud om att inte gifta sig, utan istället ge allt hon ägde till de fattiga. Men när den man som blivit lovad att gifta sig med henne förstod, att det aldrig skulle bli något bröllop, anger han henne för den romerske kejsaren Diocletianus, en av de värsta tyrannerna på den romerska kejsartronen. Hon kastas i fängelse och får utstå svår tortyr, bland annat bränns hon på bål utan att elden kan förtära henne — därifrån troligtvis traditionen om Lucia som bärare av ljuset, och luciakronan med ljus en symbol för lågorna som inte lyckades förgöra henne. Efter många försök att ta hennes liv lider hon till sist martyrdöden, troligtvis år 304 e. Kr. På Sicilien firas Sankta Lucia med en stor ljusfest då man bär hennes bild i fackeltåg till ett stort bål som tänds på torget. Vårt luciafirande i Skandinavien har dock inte mycket gemensamt med den

Söderköpings Lucia med tärnor 2018 i Drothems församlingshem. Foto: Kent Käfling

ursprungliga helgonlegenden utan vilar mer på folkliga traditioner med rötter ner till medeltiden på kontinenten.

I svensk folktradition fanns många seder och bruk förknippade med lucianatten, den 13 december. Tröskningen skulle vara färdig till "Lusseotta", eller man gick "årgången" i tystnad till en korsväg där man fick skåda de händelser man skulle få vara med om under det kommande året. I Bondepraktikan kan vi läsa att "S. Barnabæ vigher Solen haen, S. Luciae kommer hon till oss igen". Alltså med ljuset och rött skärp i midjan påminnande om hennes matyrskap. Men den Lucia vi firar idag är av senare datum och har vissa

likheter med luciatraditioner i Västergötland och Bohuslän omkring mitten av 1700-talet. 1893 firades hon för första gången på Skansen och efter det spred sig luciafirandet snabbt över landet, och sedan till Finlands svenskbygder, för att på allvar ta fart efter 1927. Sedan att bjuda på lussebullar i tidiga natten har också en gammal tradition bakom sig. Den har sin förebild i den måltid som på sina håll intogs vid midnatt mellan julafton och juldagen.

Källor: Martin P. N. Nilsson, Årets folkliga Fester (1936) och Svenska Yle (2019).

Text: Gunnar Norlén

Lite i församlingens backspegel

Friluftsgudstjänsten i Nygård "I Predikare-Lenas fotspår" lockade en hel del och flera än förra året. Familjen Svensson bjöd generöst på fika och bröd. Foto: Kent Käfling

I S:t Ragnhildskörens traditionella program "Hela kyrkan sjunger" i Farleds kyrkan i Skällvik varvades körsång med allsång av kända och älskade psalmer. Foto: Kent Käfling

Konfirmandverksamheten

Konfirmandverksamheten är i full gång. Vi har i Söderköping S:t Anna församling 33 stycken taggade konfirmander. Söndag den 22 september hade vi upptakt. Till vår första träff var även vårdnadshavare välkomna. Det blev en härlig första träff med mätta, mack-buffé, lekar och massa annat skoj. Vi personal var supernöjda efter den mycket trevliga upptakten.

Två grupper har vi att presentera i år. Den första gruppen heter Classic och de som arbetar med gruppen är prästen Lotta med

pedagogen Jenny. Classic-gruppen kommer att testa på lite av varje. De kommer att lära känna sig själva och varandra och Gud genom skapande, rollspel, lekar, musik och samtal.

Den andra gruppen heter Adventure och de som arbetar med gruppen är prästen Eva Katarina med pedagogerna Manoj och Kristina. Genom friluftsliv får gruppen uppleva hur allt hänger ihop. De kommer att lära känna sig själva, varandra och Gud genom att tillsammans vara i naturen.

Under konfirmandtiden kommer vi både tänka, prata och uppleva mycket tillsammans.

Båda grupperna träffas 1 gång/månad och har två kortare läger i Söderköping med omnejd och en avslutande resa till Oslo på påsklovet. Nu ser vi fram emot ett härligt konfirmandår tillsammans.

Kristina Aronsson
Konfirmandansvarig

En trotjänare i Söderköping S:t Anna församling

Jag möter Asta Karlsson i hennes hem helt nära Börrums vackra lilla kyrka. Över en kopp kaffe med nybakade bullar börjar vårt samtal.

Du förknippas mycket med Börrums kyrka, Asta. Kan du berätta lite om din familj och din bakgrund?

– Min far var kyrkvärd här på 1960-talet, och kyrkorådets ordförande i Börrums församling. En i raden, så länge vi var en egen församling. Senare tog jag vid kyrkvärdskapet och är fortfarande kyrkvärd här. Jag är född och uppvuxen i Skällvik, närmare bestämt i "Betlehem" vilket var Baptistförsamlingens hus, där mina föräldrar bodde på ovanvåningen. När jag var två år flyttade vi till en gård i Börrum, "Ängen". Jag har en yngre syster som är bosatt i Norrköping.

Var gick du i skolan?

-Jag gick i Börrums skola upp till och med 7:an utom i 4:an, då jag gick i Kullborgs Skola.

Vad hände efter skoltiden?

-Jag jobbade på posten i Sjögerum en tid,

så länge den fanns kvar, och hjälpte till på gården hemma. Sen gifte jag mig och flyttade till Gusum, Men vi kom tillbaka till Börrum ganska snart. Till det hus vi fortfarande bor i. Vi har två vuxna söner med familjer.

Vad gjorde du efter att posten lagts ned?

- Då var jag kyrkvaktmästare i ett par omgångar. Sedan arbetade jag på pastors-expeditionen i S:t Anna prästgård. Det var på kyrkoherde Lennart Fogelbergs tid. Där efter flyttade expeditionen till komministerbostaden i Mogata och jag med den, fram till pensioneringen 2004. En del av min tjänst, ca 25%, var knuten till diakonin med hembesök hos gamla och ensamma. Den delen av min tjänst tyckte jag mycket om. Jag tänker också ofta tillbaka på friluftsgudstjänsterna och allsångsvällarna vid brasan som vi ordnade vid ett torp vi hyrde under många år.

Vad tycker du bäst om med kyrkvärdskapet?

- Det är helheten att träffa många människor. Det tycker jag om och jag bor nära kyrkan. Folk kommer ofta och ringer på och då öppnar jag gärna och visar kyrkan. Vi går

över till kyrkan tar en genväg genom häcken.

Du skapar alltid en så trevlig atmosfär i kyrkan – är det alltid kaffe med dina hembakade bullar efter gudstjänsterna?

- Ja, och jag tror att det var vi i Börrum som var först här i Söderköping S:t Anna med kaffe efter gudstjänsterna. Jag tror det är viktigt att man inte bara bryter upp efter en gudstjänst utan stannar och umgås lite. Det var ju kyrkans roll i gamla tider, att samla folket på kyrkbacken och läsa upp meddelanden osv. I vår tid är det många som har samma behov av gemenskap, som är ensamma och uppskattar en stunds samtal.

Intressen?

-Jag går mycket i skogen och plockar gärna bär och svamp. Så sjunger jag i kör, och gillar att baka – och fortsätter som kyrkvärd.

Text och bilder: Anne Sophie Norlén

Fortsatt spaning i Italien – efter Skällviks kyrkas förebild

San Sebastiano i Mantua, ritad av Leon Battista Alberti, men aldrig fullbordad. Ingångsfasaden saknar pelare och kyrkan skulle troligen ha täckts av marmor.

I det förra numret av Kyrkklockan berättade jag att jag under mitt arbete med en ny kyrkoberiskrivning för Skällviks kyrka ställdes inför frågan varför kyrkan ser ut som den gör och om det finns en verklig förebild för dess arkitektur. Det finns tyvärr inte så mycket forskat och skrivet om Skällviks kyrka. Den viktigaste kyrkoberiskrivningen är gjord av Arne Danielssons år 1960. I den menar Danielsson att Skällviks kyrka i stora drag överensstämmer till sin arkitektoniska utformning med Badian i Fiesole i Italien. Men den kyrkan är i latinsk korsform, alltså är långhuset dominerande och korsarmarna underordnade. Jämförelsen med Skällviks kyrka är så långsökt att den teorin kan avskrivas. Vad det var som fick Danielsson att dra parallellen mellan Fiesole och Skällvik är osäkert. Men det tycks inte troligt att han varit i Fiesole, utan bara missförstått eller feltolkat bilder.

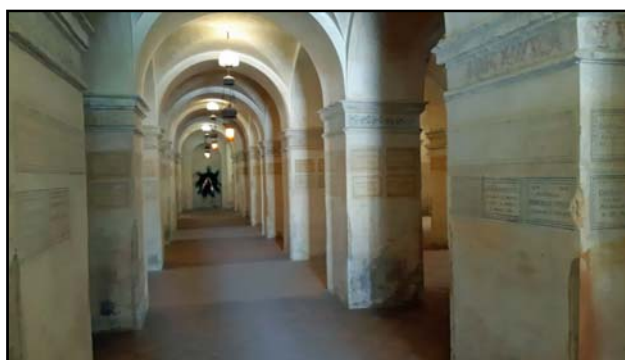
Min spaning fortsatte, när jag av Thomas Bernerstedt blev uppmärksam på att konsthistorikern Göran Alm i bokserien

”Signums svenska konsthistoria”, delen om renässansens konst, ägnar ett drygt uppslag åt Skällviks kyrka, och tar upp namnet Leon Battista Alberti (1404-1472). Denne, som inte bara var arkitekt utan också författare, poet, präst, språkforskare, filosof och kryptograf, var verksam för en rad italienska furstar vid mitten av 1400-talet. Bland hans verk kan nämnas fasaden till kyrkan Santa Maria Novella i Florens, kyrkan Tempio Malatestiano i Rimini men framför allt två berömda kyrkor i staden Mantua: Basilica Sant’ Andrea och San Sebastiano.

Den sistnämnda kyrkan, påbörjad 1460 verkade väldigt lovande och inspirerade faktiskt till ännu en tur i Stövellandet, som kom att äga rum i midsommartid. Italien brukar ju vara stekhett i augusti, men detta år började hettan redan sista veckan i juni så

det var drygt 30 grader varmt när jag gick omkring på Mantuas gator. Kyrkan San Sebastiano invigdes 1529, men blev aldrig riktigt färdig. Några kolonner i fasaden mot gatan byggdes aldrig upp. Ingen vet hur Alberti tänkt sig att den färdiga kyrkan skulle bli. Kyrkan ligger förhöjd över gatunivån, kryptan var tänkt som gravrum för furstefamiljen Gonzaga, som styrde och ställde i Mantua vid denna tid. Under 1900-talet har kyrkan tagits ur dagligt bruk och är idag en del av stadshistoriska museet Palazzo San Sebastiano. En trevlig tjejl från museet följde med mig till kyrkan och öppnade. Kryptan är idag minnesplats för de från staden Mantua som stupat i 1900-talets krig.

När man beser San Sebastiano visar det sig, att det finns en hel del att känna igen från Skällvik. Eller snarare tvärtom då. Här är en verklig centralkyrka, med fyra korta korsarmar. I korsarmarna finns runda fönster, och centralrummet är ett stort

Kryptan under kyrkan San Sebastiano är idag minnesplats för de som stupat i 1900-talets krig.

kryssvalv. Resningen i rummet är förstuds mycket högre än i Skällvik – men å andra sidan finns det inte någon tornspira! Göran Alm noterar att i Leon Battista Albertis bok ”De Re Aedificatoria” finns en bild av ett etruskiskt tempel med liknande grundplan som San Sebastiano i Mantua. Det är troligt, att Johan III själv ägde denna bok och att vi här kan se länken mellan kyrkan i den italienska furstestaden, och kyrkan vid Slätbaken.

Så min arkitekturspaning fick ett gott slut! Även om det var varmt så är även Mantua en storslagen upplevelse, med de båda palatsen Palazzo Te och Palazzo Ducale. Det senare rymmer ett rum som faktiskt kallats ”världens vackraste”: Camera degli Sposi med fresker av Andrea Mantegna. Även det såg jag, men det får vi ta i ett annat sammanhang.

*Text och foton:
Carl-Johan Ivarsson*

Interiören av San Sebastiano. Kyrkan fungerar idag som museum.

I församlingens backspegel

I sommarkvällsmusiken i S:t Laurentii kyrka torsdagen 1 augusti gästade Irma Schultz och riksspelmannen Hans Kennermark församlingen. Irma Schultz sjöng egna visor solo och till eget gitarackompanjemang och tillsammans med St Anna Vocalensemble i en fullsatt kyrka.

Fredagen 23 augusti bjöd Östgöta Kammarkör med dirigenten Christina Hörnell och världsartisten och sopransaxofonisten Anders Paulsson på Love's Philosophy i S: Laurentii kyrka.

Bild ovan. Inom ramen för Nordisk festival för medeltida musik (NoMeMus) framförde de finländska musikerna Annelina Koskinen och Uli Kontu-Koronen musik kring helgonen Heliga Birgitta och Hildegard av Bingen under Söderköpings Gästbud fredag 30 augusti i S:t Laurentii kyrka. Bild till höger. Lördag 12 oktober gav Cello Brillante bestående av de lettiska musikerna Ilze Jaunzeme, piano, och Agate Ozolina, cello, en konsert i S:t Laurentii kyrka. Bilder och bildtext på denna sida: Kent Käfling.

Strandhugg i Visby

Den 6 - 9 juni gör ombuden för Svenska Kyrkan i Utlandet (SKUT) och andra SKUT-intresserade i Linköpings stift en resa till Visby. Visby stift är även stift för Svenska Kyrkans församlingar i utlandet. Från vår församling deltar SKUT-ombuden Gunvor Jarl, Ulla Träff och Sven-Olof Malmqvist. Med på resan finns också en representant från Strängnäs stift. Vi reser från Linköping med minibuss och från Ydre och Söderköping med bilar till

Oskarshamn för färja över till Visby och inkvartering på Hotell Gute.

På kvällen träffar vi representanter för Visby stifts SKUT-grupp, som bjuder på mat och informerar om SKUTs verksamhet i Visby stift. SKUT-rådets ordförande Håkan Appel framför vårt tack för maten och för informationen. Vi fortsätter kvällen med en promenad genom Botaniska Trädgården och ut genom Kärleksporten ner stranden.

Biskop Thomas Petersson ansluter och Karin Hjort håller en betraktelse kring psalm 51 "Innan natten kommer" och ordet TACK.

Vi avslutar med aftonbönen "Gud som haver" och biskop Thomas ger oss välsignelsen.

Fredagen 7 juni är utflyktsdag med buss. Vi startar med att åka norrut till Krusmyntagården, som är en örtagård med över 200 växter. Vi går runt och tittar på växterna, handlar, äter lunch, saffranspannkaka eller glass eller bara fikor. Sedan bär det vidare till Lickershamns fiskeläge där vi ser på raukar. Där finns Gotlands största rauk "Jungfrun", som är 27 meter hög. Vi far vidare till Elingshems ödekyrka. Kyrkan är byggd på 1200-talet men övergavs på 1600-talet.

Den är nu är en kyrkoruin. Den har ett altarbord i kalksten och är en populär plats för bröllop. Vi sjunger Kolmodins psalm "Den blomstertid nu kommer". Håkan Appel läser pingstdagens psaltarpsalm 104. Innan vi åker tillbaka till Visby. Resten av dagen och kvällen är fri för egna aktiviteter.

Lördagen 8 juni. Förmiddagen är fri före stiftsmässan i S:ta Maria domkyrka. Mässan leds av biskop Thomas Petersson. Efter mässan blir det en kort promenad till biskopsgården för mingel och information i trädgården före lunchbuffén. Efter lunchbuffén har vi ett möte med biskopen som ger sin syn på SKUT. Kvällen avslutas med en gemensam middag på en restaurang på Stora torget i Visby.

Söndagen 9 juni. Efter frukost går vi till domkyrkan för att fira Högmässa. Mässan leds av domprost Mats Hermansson och diakon Susanna Petersson. Efter mässan blir det kyrkkaffe och pratstund med andra kyrkbesökare. Efter lunch på egen hand hämtas bagaget och vi går till färjeläget för resan tillbaka till Oskarshamn och vidare till Östergötland och Närke.

Text och foto: Sven-Olof Malmqvist

Susanne Petersson och biskop Thomans Petersson

Miljödiplomeringsfesten i kyrkparken på Den helige Mikael's dag 2019

Komminister Eva Katarina Agestam förevisar miljödiplomet som församlingen fått ta emot av stiftets klimathandläggare Frida Gårdmo. Foto: Kent Käfling

Papegojan Kristina ledde ringdansen efter det att den specialgjorda miljöärtan konsumerats.

På Mikaelidagen firade vi i Söderköping Sankt Anna församling fas 1 i vår miljödiplomering dubbelt upp. Först en festmessa i kyrkparken utanför vår största kyrka, Sankt Laurentii, med massor av varelser i olika åldrar och av olika slag - även fåglar, fiskar och andra däggdjur än människor var representerade! Församlingen fick ta emot sitt diplom av stiftets klimathandläggare, dela bröd och vin, sjunga till Ramunderbleckets frimodiga spel och uppleva en flashmob (improvisationsteater) som levandegjorde några ekoteologiska grundtankar med hjälp av unga ledare, miljörådet, konfirmand-

ansvariga och kyrkvårdar. Den avslutades med ringdans för alla till "En värld full av liv", och då deltog församlingens nya konfirmander med liv och lust! Det fanns också utställningar om församlingens verksamhet, miljötipspromenad anordnad av ungdomsgruppen och andra lekar och aktiviteter, som sopsorteringsstafett och såpbubblekonst.

Sedan blev det ytterligare en festmessa utanför vår minsta kyrka, Sankt Anna gamla kyrka, i skymning och smygande dimma, med musik av den skickliga trumpetaren Mikael Wittvång och solosång av den trofasta församlingsmedlemmen Ingegerd

Johansson. I samband med båda dessa friluftsmässor serverades en överdådig vegetarisk buffé från en gård i församlingen, Vänneberga, som satsar på närodlat, ekologiskt och säsonganpassat, samt en lokalbakad miljödiplomeringstårta och hembakad äppelkaka av Gun-Britt Andersson till fikat. All servering hade miljötank så långt det var möjligt, och måltidsdrycken var kranvatten. Det var en festlig och viktig dag i Söderköping Sankt Anna. Vi behöver fira våra små steg mot en mer hållbar livsstil!

Text/bilder: Eva Katarina Agestam

Vinterprogrammet

30 november, kl 15 i S:t Laurentii församlingshem försäljning av hemstöpta ljus vid församlingskväll med adventssånger.

1 december (1:a Advent). Försäljning av hemstöpta ljus

efter mässan kl 11 i S:t Laurentii kyrka, efter mässan kl. 11 i S:t Anna stora kyrka vid kaffet i församlingshemmet, efter musikgudstjänsten kl. 18 i Börrens kyrka, efter musikgudstjänsten kl. 18 Mogata kyrka.

Vårprogrammet

6 januari, kl 11.

Julkampanjen slutar. Mässa i Drothems k:a

13 jan kl 17. Planeringsmöte i S:t Laurentii kyrka.

8 - 25 januari. Ekumenisk bönevecka. (Se anslag)

23 februari kl. 11. Fastekampanjen startar. Information vid kyrkkaffet efter mässan i S:t Laurentii kyrka. Fastlagsbullar / Internationella gruppen.

6 mars Världsböndagen (Se anslag)

8 mars kl. 15. Efter gudstjänsten för små och stora. Våfflor/ Internationella gruppen i Drothems församlingshem.

28 mars. Stiftets inspirationsdag, Mantorp. Samåkning. Anslag.

4 april. Hagatorget: Försäljning hembakat bröd och påskris. I S:t Laurentii församlingshem: Kaffe, brödförsäljning.

Underhållning och lotteri för fasteinsamlingen.

5 april.

Palmsöndagsgudstjänst med Biskop Martin Modéus. Fasteinsamlingen avslutas.

Om du är intresserad vara med i Internationella gruppen – kontakta:

Kersin Elg, tel. 0121-128 75
Anne Sophie Norlén, tel. 0703-54 38 54,
Eva Katarina Agestam, tel. 0121-358 38
Eller Klockaregården, tel. 0121-157 57.

Ljustöppning till förmån för julinsamlingen 2019. Foto: Gunnar Norlén

Kyrkogårdsförvaltningen informerar

Belysning

När mörkret under denna årstid är påtaglig fler timmar på dygnet är det ofta tacksamt med bra belysning. Kyrkogårdsförvaltningen arbetar långsiktigt med att förbättra belysningen på kyrkogårdarna genom att byta ut äldre armaturer mot nya samt utöka belysningen så att kyrkogårdarna ska vara så tillgänglighetsanpassade som möjligt. En del mindre belysningspunkter vid trappor, murar m.m. kan också bidra till en trivsam miljö för alla som besöker begravningsplatserna. Under hösten 2019 har bland annat Skönberga och S:t Laurentii kyrkogård installerats med sådana belysningspunkter.

S:t Anna askgravplats

Under senhösten har arbetet med att bygga ny askgravplats i S:t Anna påbörjats. Den nya anläggningen kommer att byggas centralt vid det stora grusområdet på kyrkogården där det under många år nu blivit glest mellan gravarna. Det finns många riktlinjer att förhålla sig till vid nyanläggning på äldre kyrkogårdar. Länsstyrelsen beslutar om tillstånd vid varje byggnation. Den nya askgravplatsen syftar till att åter bruka det stora grusområdet för gravsättningar samtidigt som gamla linjegravar och andra kulturhistoriska värden bevaras. Askgravplatsen kommer få ca 40 nya gravplatser. Vidare finns möjlighet att i framtiden utöka anläggningen med ca 80 platser till om efterfrågan finns. Utformningen på den nya askgravplatsen påverkas av de befintliga gravarna som finns på området och därför kommer askgravarna att anläggas

i mindre grupperingar med omgärdning av mindre häckar. Ny belysning, träd och växter kommer även pryda platsen till våren.

Almsjukan

På en del av våra kyrkogårdar finns gamla almträd som tyvärr drabbats av almsjukan. Detta gäller bland annat Drothem kyrkogård där det under 2018 fick fällas två träd. Varje trädfällning måste länsstyrelsen ge tillståndsbeslut för. Under senhösten planteras nya träd av annan sort på platsen där träden tagits ner. Förnygring av träd måste ske då och då, dock kan det bli snabbare åtgärder vid t.ex. almsjukan.

Renovering Mogata förrådsbyggnad

I Mogata har förrådsbyggnaden intill kyrkogården renoverats utvändigt med nytt

tegeltak på ena sidan av fastigheten.

I samband med denna åtgärd har även den yttre fasaden målats. Byggnaden används till personalrum, garage och förvaringsutrymmen.

Snö och halkbekämpning

Samtliga fastigheter som ligger vid våra kyrkogårdar är utrustade med snörasskydd. Halka bekämpas på kyrkogårdarna måndag-fredag. Då röjs snön på flertalet av kyrkogårdarnas gångar och sandas vid behov. Vi uppmanar ändå till försiktighet då isfläckar kan finnas trots åtgärder för att motverka detta.

Kyrkogårdschef Fredrik Jonsson med personal.

Takrenoveringen pågår för fullt av förrådsbyggnaden i Mogata. Foto: Kent Käfling

Fastighetsförvaltningen om Skällviks kyrka – spår efter stridigheter och en äldre kyrka

En liten arkeologisk undersökning vid Skällvik resulterade i ny kunskap om kyrkan. Redan vid ett besök i kyrkan kan man fundera över hur en 1200-talsstol hör hemma i en kyrka från 1300-talet, om nu dessa dateringar stämmer.

För att komma till rätta med sättnings-skadorna i Skällviks kyrkas murverk, grävdes tre schakt runt kyrkans murar. I dessa schakt skulle sedan en geoteknisk undersökning och grundvattenmätning genomföras.

Skällvik omnämns år 1289 och Skällviks socken år 1325. Kyrkan, som är helgad åt S:t Anna, anses vara uppförd under 1300-talets förra hälft, som en rektangulär kyrka med ett stort rum. Den är byggd med relativt stora gråstenar medan det östra gavelröset är uppfört i tegel. Röset är dekorerat med blindingar, bland annat föreställande de tre korsen på Golgata.

Pilspetsen ska nu konserveras för att kunna utläsa från vilken tid den härrör. Frågan är vad som denna tonårspojke var med om och varför han blev skjuten.

På ömse sidor om, och cirka en kilometer ifrån kyrkan ligger borgarna Stegeborg och Skällvik. Kanske var det någon av alla dessa krigiska händelser som utspelade sig vid borgarna som pojken dödades vid.

Efter riksdelningen år 1310 styrde kung Birger Magnusson bland annat över Östergötland och Stegeborg. Tidigare hade hertigbröderna Valdemar och Erik förfogat över länet. Efter brödernas död vid Nyköpings gästabad kom Birger att fly från Stegeborg. Borgen försvarades därefter av hans son Magnus med en dansk här, mot brödernas anhängare. Men borgen intogs och förstördes 1318 av kungens motståndare.

1521, belägrades Stegeborg av Arvid Västgöte. Efter kapitulationen föll borgen i Gustav Vasas ägor.

År 1543 anföll Dackes anhängare Stegeborg med hövitsmannen Svante Sture och 1568 togs borgen från Kristofer Olofsson av hertig Karl och Sten Eriksson. Vad som egentligen hände vid dessa erövringar är för mig okänt men det är väl högst troligt att också stridigheter uppstod.

Även andra typer av oroligheter omnämns i de medeltida handlingarna, men om det förekom skjutningar är oklart. En av dessa drabbningar beskrivs av Biskop Nils Markusson i Linköping när han skrev till alla prostar och kyrkoherdar i stiftet "Herr Inge, kyrkoherde i Skällvik, har för honom klagat att hans egendom plundrats och hans folk på prästgården utsatts för övergrepp av Rangvald Nilsson, Magnus Nilsson, Anders Nilsson och 12 andra namngivna personer."

Gråstensmurverket utgör annars främst de nedre partierna av murarna, däröver har i ett senare skede tegelmurar murats på. Rivningen av det övre gråstensmurverket och tillkomsten av dessa tegelmurverk anses ha skett vid den omfattande ombyggnaden som Johan III genomförde 1590-1593. Kyrkan fick därmed mera formen av en centralkyrka. Sakristian anses också vara uppförd vid denna tid medan vapenhuset tolkas ha tillkommit vid 1700-talets mitt (Danielsson 1992, Ridderstad 1918:562ff).

Flera skelett som grävdes fram vid undersökningen visade sig fortsätta in under kyrkans murar. Därmed visar de att kyrkogården är äldre än den idag stående kyrkan och att det därmed har funnits en äldre kyrka någonstans på kyrkogården.

När vapenhuset byggdes på 1700-talet har ett stort antal gravar förstörts vid grundgrävningen. Bland dessa mängder av söndergrävda skelett hade bland annat ett kranium, genomborrat av en 10 centimeter lång pilspets, återbegravts. (På bilderna ovan ses kraniet med pilspetsen).

I Erikskrönikan uppges att inte en sten återstod, vilket bör vara en klar överdrift. Magnus avrättades år 1320 och begravdes i Riddarholmskyrkan medan Birger flydde till Danmark där han senare dog.

Efter denna händelse är det istället Skällviks gård eller borg som framträder i källorna. Skällvik omnämns redan 1287 som linköpingsbiskopens gård, men ägandet skiftade ofta.

Från år 1333 var det istället Folkungaätten genom kung Magnus Eriksson som var ägare av gården. Men år 1350 innehades gården återigen av biskopen i Linköping, denna gång genom Petrus Tyrgilsson. Flera brev utfärdades på Skällviks gård fram till år 1358, vilket visar på dess betydelse under denna tid. Därefter blev det tyst kring Skällvik och från år 1374 är det återigen Stegeborg som dyker upp i källorna istället. Stegeborgs ägande skiftade därefter frekvent mellan kung, biskop och privata intressenter.

Stegeborg belägrades och intogs av Sten Sture år 1487. Under Gustav Vasas befrielsekamp mot Kristian II av Danmark år

Biskopen har befallt kaniken herr Sune Ödstensson att efter utfärdad kanonisk varning inskrida rättsligt mot dessa och deras medhjälpare, vilka kränkt kyrkans frihet, för att med hot om kyrkostraff försmå dem att återställa det bortförda och ge skälig gottgörelse.

Kanske kan dateringen av pilen och en C 14-analys av kraniet ge klarhet i om det var någon av de beskrivna stridigheterna som pojken avled i. Även skeletten som är äldre än kyrkan ska C 14-analysas för att konstatera vid vilken tid de begravdes.

På Riksantikvarieämbetets nya söktjänst "Fornsök" kommer du förhoppningsvis att kunna läsa om resultaten i en rapport när konservering och analyser är klara till sommaren.

Text och foton:
Arkeolog Rikard Hedvall
Statens historiska museer

Klockaregården Söderköpings diakonicentrum

Café Klockaregården

Ordinarie öppettider
Måndag, tisdag, torsdag,
fredag kl 9 - 15
Onsdag jämn vecka
kl. 9 - 12.45
Onsdag ojämn vecka
kl. 9 - 12.45, 13.30 - 15

Catharina Ottosson (bild ovan) kommer att finnas på Klockaregården två dagar i veckan fram till 2020-05-31. När Catharina inte är på Klockaregården så fyller hon sin tid med körsång, barn och barnbarn, plantera och sköta om blommorna på sin altan. Det bästa med att vara på Klockaregården är den stora gemenskapen och värmen från alla besökare, tycker Catharina.
Foto: Christer Jonasson Pihl

Diakonin i Söderköping S:t Anna erbjuder dig:

- * Någon att prata med
- * En mötesplats i Klockaregården
- * Väntjänst
- * Temakvällar
- * Lunchträffar
- * Samtalsgrupp för sörjande/leva vidaregrupp.

Kontakt

Diakoniansvarig
Kay Hertzman, 0121-358 24
Församlingspedagog
Christer Jonasson Pihl, 0121-358 11
Diakoniassistent
Ronnie Svenneryd 0121-358 03

Söderköping S:t Anna församling har flera gånger om året hand om fredags-eftermiddagar med underhållning på Blå Porten.

Bild till vänster. Den 11 oktober sjöng och spelade Frederic Andersson (här på bilden med komminister Anna Gredelius Robbert) kända sånger och evergreens som vi fick njuta av.

Bild till höger: Kaffe med dopp fixade Kristina, Gunilla och Anita.

Text och foton: Kay Hertzman

Söderköping S:t Anna församling fyller 10 år den 1 januari 2020

Vi firar vårt 10-årsjubileum den första söndagen efter trettondedag jul, den 12 januari 2020, med en dopfest med tårta i S:t Laurentii kyrka.

Församlingens jubelmässa hölls i S:t Anna stora kyrka på trettondedag jul, den 6 januari 2010.

Vid jubelgudstjänsten deltog bl. a. biskop Martin Lind, kyrkoherde Stig Erixon, kyrkoherde emeritus Fritz Axelius, komminister Kurt Enström, komminister emeritus Tore Torbo, diakon Anna-Karin Erixon organist Charlotte

Svensson, vaktmästare Anne Adamsson, S:t Laurentii kyrkokör och S:t Anna-kören, Kör con Coeur (S:t Drottens kyrkokör), Söderköpings Gospel med flera.

På bilden där biskop Martin Lind välsignar brödet och vinet syns bl. a. även dåvarande kyrkorådets ordförande Gunvor Svensson.

Foto: Kent Käfling

"Musikgudstjänst"

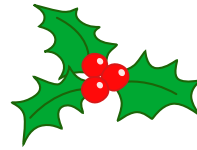
Söndag 8 december
kl.18
Drothems kyrka

KFUM-kören Norrköping
Solist: Peter Holgersson
Körledare: Eva Hamrén
Ackompanjatör:
Anna Sköld
Fri entré
Välkommen!

**"JulGospel-
konsert"**

Lördag 14 december
kl.18

S:t Laurentii kyrka
Söderköping Gospel
Körledare:
Alexandre Ambec
Fri entré
Välkommen!

"Julen sjungs in"

Söndag 22 december
kl.17
och
kl.19.

Söderköpings
kammarorkester
och
församlingens körer
Solist:
Sofia Söderqvist

Fri entré
Välkommen!

"Julkonsert "

Lördag 28 december
kl.18

S:t Anna stora kyrka

Olof Lilja
och
Michael Bruze
S:t Anna
Vocalensemble
Körledare:
Roger Eriksson

Fri entré
Välkommen!

**"Trettondags-
konsert"**

Måndag 6 januari
kl. 18

S:t Laurentii kyrka
Kören Halsbandet
Körledare:
Ann-Christin
Hallgren
Fri entré
Välkommen!

**Musikgudstjänst
"Älskade psalmer"**

Söndag 16 februari
kl. 18

Skönberga kyrka

Möjlighet att önska
din egen
favoritpsalm

Välkommen!

Musikgudstjänst

Söndag 15 mars
kl. 18

Börrums kyrka

Lisa Tilling, sång
Fredrik Törnvall,
gitarr

Välkommen!

**"Marie Bebådelse-
konsert"**

Söndag 22 mars
kl 18

S:t Laurentii kyrka
Hillevi Berg Niska,
sopran
Karin Haglund, piano

Fri entré
Välkommen!

Missionskretsen
inbjuder till årsmöte
onsdag 19 februari
2020

med början kl 13.30
i Klockaregården.

Sedvanliga
förhandlingar.
Smörgåstårta och
samkväm.

Vi träffas sedan c:a en
gång i månaden den
18 mars, 15 april
och 13 maj.

Vi startar med
veckomässan kl. 13
i S:t Laurentii kyrka
och slutar ca kl. 15.

Välkommen!

Kristen djupmeditation

Välkommen till
S:t Laurentii kyrka
torsdagar.

Meditationen börjar kl
18.30.

Nybörjare är välkomna
kl.18 -18.15,
då kan vi berätta mer.

Ledare: Kerstin Rosén
tel. 070-8651552 och
Beate Palm Scherl
tel. 70-5653242

**Kyrkyogan början igen
13 januari 2020.**

Måndagar kl. 19.30 i S:t Laurentii kyrka

Kom gärna i god tid. Tag gärna med
din egen yogamatta.

Gratis - ingen anmälan
Ledare: Anna Lundqvist,
tel 076-8287410

Välkommen!

Samhällsinformation till hushållen i Söderköping

Planerade gudstjänster från 1 december 2019 - 29 mars 2020. Programmet är preliminärt. Se annonser i Norrköpings Tidningar på fredagar eller på anslagstavlor vid våra kyrkor och församlingshem eller församlingsexpeditionen eller på församlingens hemsida: www.svenskakyrkan.se/soderkoping

Datum	Kyrkoår	Kl	Kyrka	Gudstjänstform	Körmedverkan, övrigt
December					
1	1 i advent	11	S:t Anna stora	Gudstjänst	S:t Anna vocalensemble
1	1 i advent	11	S:t Laurentii	Mässa	S:t Laurentii kyrkokör
1	1 i advent	18	Börrium	Gudstjänst	S:t Anna vocalensemble
1	1 i advent	18	Mogata	Gudstjänst	Kör con Coeur
8	2 i advent	11	S:t Laurentii	Mässa	
8	2 i advent	18	Drothem	Musikgudstjänst	KFUM-kören Norrköping (se annons sid 11)
14	Lördag	18	S:t Laurentii	Julkonsert	Söderköping Gospel (se annons sid 11)
15	3 i advent	11	S:t Laurentii	Mässa	
15	3 i advent	18	Börrium	Gudstjänst	
22	4 i advent	11	Mogata	Mässa	Sammanlyst
22	4 i advent	17	S:t Laurentii	Julen sjungs in	Församlingens körer m.fl. (se annons sid 11)
22	4 i advent	19	S:t Laurentii	Julen sjungs in	Församlingens körer m.fl. (se annons sid 11)
24	Julafton	10	S:t Laurentii	Gudstjänst	Samling vid krubban
24	Julafton	12	Skällvik	Gudstjänst	Samling vid krubban
24	Julafton	17	Börrium	Julbön	
24	Julafton	17	S:t Laurentii	Julbön	Ann-Cathrine Sundstrand, altblockflöjt
24	Julafton	23.30	S:t Laurentii	Midnattsmässa	Elsa Göransson, sång
25	Juldagen	7	Drothem	Julotta	Kör con Coeur
25	Juldagen	7	S:t Anna stora	Julotta	
26	Annandag jul	11	Skönberga	Mässa	Sammanlyst
28	Lördag	18	S:t Anna stora	Julkonsert	S:t Anna Vocalensemble (se annons sid 11)
29	Söndagen efter jul	11	S:t Laurentii	Mässa	
31	Nyårsafton	17	S:t Laurentii	Nyårsbön	
Januari					
1	Nyårsdagen	11	Drothem	Mässa	Sammanlyst
5	Söndagen efter nyår	11	S:t Laurentii	Mässa	
6	Trettondedag jul	11	Drothem	Mässa	
6	Trettondedag jul	18	S:t Laurentii	Konsert	Kören Halsbandet (se annons sid 11)
12	1 e trettondedagen	11	S:t Laurentii	Mässa	Dopfest (Församlingen 10 år, se sid 10)
12	1 e trettondedagen	18	Börrium	Gudstjänst	Fredrik Törnvall, gitarr
19	2 e trettondedagen	11	S:t Laurentii	Mässa	Ekumenisk
19	2 e trettondedagen	18	Skällvik	Gudstjänst	
26	3 e trettondedagen	11	S:t Laurentii	Mässa	
26	3 e trettondedagen	18	S:t Anna gamla	Gudstjänst	
30	Torsdag	17	Mogata	Veckomässa	Tid för dig. Vi äter kvällsmat kl. 17. Mässan är kl. 18.30
Februari					
2	Kyndelsmässodagen	11	S:t Laurentii	Mässa	S:t Laurentii kyrkokör
2	Kyndelsmässodagen	18	Börrium	Gudstjänst	S:t Anna vocalensemble
9	Septuagesima	11	S:t Laurentii	Mässa	Kör con Coeur
9	Septuagesima	15	Drothem	Gudstjänst för små och stora	Tonfiskarna
16	Sexagesima	11	S:t Laurentii	Mässa	
16	Sexagesima	18	Skönberga	Musikgudstjänst	Älskade psalmer (se annons sid 11)
23	Fastlagssöndagen	11	S:t Laurentii	Mässa	S:t Anna vocalensemble
23	Fastlagssöndagen	18	Börrium	Gudstjänst	S:t Ragnildskören
26	Askonsdagen	13	S:t Laurentii	Mässa	
26	Askonsdagen	18	Drothem	Mässa	
27	Torsdag	17	Mogata	Veckomässa	Tid för dig. Vi äter kvällsmat kl. 17. Mässan är kl. 18.30
Mars					
1	1 i fastan	11	S:t Laurentii	Mässa	S:t Laurentii kyrkokör
1	1 i fastan	18	S:t Anna gamla	Gudstjänst	
8	2 i fastan	11	S:t Laurentii	Mässa	Kör con Coeur
8	2 i fastan	15	Drothem	Gudstjänst för små och stora	Tonfiskarna
15	3 i fastan	11	S:t Laurentii	Mässa	
15	3 i fastan	18	Börrium	Musikgudstjänst	Lisa Tilling och Fredrik Törnvall (se annons sid 11)
22	Jungfru Marie bebådelsedag	11	S:t Laurentii	Mässa	S:t Anna vocalensemble
22	Jungfru Marie bebådelsedag	11	S:t Anna stora	Gudstjänst	Söderköping Gospel
22	Jungfru Marie bebådelsedag	18	S:t Laurentii	Konsert	Hillevi Berg Niska och Karin Haglund (se annons sid 11)
29	5 i fastan	11	S:t Laurentii	Mässa	
29	5 i fastan	18	Skällvik	Gudstjänst	